BESPREEKNOTITIE

Aan	de raad van de gemeente Heiloo
Van	Gemeentebelangen Heiloo
Bespreken in	Commissie 10 mei
Uitnodigen	Ph Romeyn
Datum	06-04-2021
Betreft	Participatieverordening

Inleiding
De overheid wil de betrokkenheid van inwoners bij de voorbereiding, uitvoering én evaluatie van beleid van hun gemeente, provincie, waterschap en eilandraad vergroten. Daarnaast wil de overheid het uitdaagrecht, als specifieke vorm van participatie, wettelijk verankeren.
Daarom heeft het kabinet de wet 'Versterking participatie op decentraal niveau' opgesteld. Deze is op 30 september 2020 vastgesteld.
De wet 'Versterking participatie op decentraal niveau' betekent onder meer een wijziging van de Gemeentewet; de huidige verplichte inspraakverordening wordt verbreed naar een participatieverordening.

Het doel van deze wijziging is dat elke gemeenteraad in de participatieverordening kaders stelt voor participatie, zodat voor zowel de inwoners als voor gemeenten duidelijk is op welke manier zij in welke fase van het beleidsproces - voorbereiding, uitvoering én evaluatie- betrokken worden.
Bij het opstellen van de participatieverordening heeft de gemeenteraad de ruimte om rekening te houden met de lokale behoefte en omstandigheden. Elke gemeenteraad zal daartoe voor haar eigen gemeente expliciet moeten maken op welke wijze inwoners betrokken worden in verschillende fasen van het beleidsproces.
Ook het uitdaagrecht (right to challenge) is in deze wet verankerd. Dit recht maakt het mogelijk voor inwoners en lokale verenigingen om een alternatief voorstel in te dienen voor de uitvoering van collectieve voorzieningen in hun directe omgeving.

Met het uitdaagrecht kunnen inwoners hun gemeente dus ook verzoeken om de uitvoering van een taak van de gemeente over te nemen, al dan niet met bijhorend budget, omdat zij denken deze taak beter of goedkoper te kunnen uitvoeren. Bijvoorbeeld onderhoud van openbaar groen, het beheer van sportvelden of andere maatschappelijke voorzieningen.

In de participatieverordening kunnen gemeenten de spelregels rondom het uitdaagrecht vastleggen.

Probleem
De huidige inspraakverordeningen regelen uitsluitend de betrokkenheid van inwoners en andere belanghebbenden bij de voorbereiding van beleid. In de praktijk betrekken gemeenten inwoners en anderen ook steeds meer bij de uitvoering van beleid en soms ook evaluatie. Daarvoor hanteren zij uiteenlopende participatievormen; dialoogtafels, burgerpanels, etc.

Ook Heiloo experimenteert met deze participatievormen, maar een duidelijk kader en een heldere set spelregels over welke (vormen van) participatie en welke fase van het beleidsproces ontbreekt. Daardoor is het voor zowel de inwoners en andere belanghebbenden als voor het gemeentebestuur niet *vooraf* duidelijk hoe breed de marges van beïnvloeding zijn. Dat leidt tot verkeerde verwachtingen, mogelijk teleurstelling en minder onderling vertrouwen.

Daarnaast spelen ook zaken als representativiteit (een internetconsultatie waarvoor deelnemers zich vrijwillig vooraf kunnen opgeven, heeft een geheel andere waarde dan een aselecte steekproef uit bijvoorbeeld de GBA), kosten (zowel de kosten van de participatie zelf als de eventuele besparing op andere kosten in het beleidsproces) en aansturing (procesmanagement/begeleiding). Plus de effecten van corona; participatie is nu vrijwel nihil.

Oplossingsrichting
Het is van belang dat zowel het kader als de set van spelregels helder en duidelijk zijn. Deze dienen in een participatieverordening te worden vastgelegd. Inwoners en belanghebbenden willen weten of en hoe hun input wordt meegenomen in het proces, zowel voor- als achteraf.
Daarbij speelt de invoeringstermijn van de wet ‘Versterking participatie op decentraal niveau’. Gemeenten krijgen een jaar de tijd om de inspraakverordening te wijzigen in een participatieverordening, dus tot eind 2021.

Vervolg
Met deze bespreeknotitie beoogt Gemeentebelangen Heiloo een snelle totstandkoming van een werkbare, breed gedragen Participatieverordening, waarbij ook de inwoners en andere belanghebbenden in een vroeg stadium betrokken worden.

Wij stellen voor om nog voor het reces 2021 een Denktank -onder deskundige onafhankelijke aansturing - te formeren, deze de opdracht te geven om een Concept Participatieverordening uit te werken en die in Q3 aan te bieden aan de Gemeenteraad van Heiloo.

Bijlage 1; Participatie en maatschappelijk initiatief in een meervoudige democratie